

DEN GEMENSAMMA NOMENKLATUREN FÖR STATISTISKA TERRITORIELLA ENHETER (NUTS)

Europeiska unionen har inrättat en gemensam nomenklatur för statistiska territoriella enheter, kallad "Nuts", för att möjliggöra insamling, utveckling och publicering av harmoniserad regional statistik i EU. Detta hierarkiskt uppbyggda system används även för socioekonomiska analyser av regionerna och för utformningen av insatser inom ramen för EU:s sammanhållningspolitik.

RÄTTSLIG GRUND

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1059/2003 av den 26 maj 2003, ändrad vid flera tillfällen (2005, 2008, 2013 och 2017), framför allt i samband med anslutningen av nya medlemsstater till EU. Den senaste ändringen 2017 innebar mer genomgripande förändringar genom att för det första upprätta rättsligt erkännande av territoriella typindelningar för att kunna användas i den europeiska statistiken, för det andra fastställa de centrala definitionerna och statistiska kriterierna för de olika territoriella typindelningarna, för det tredje säkerställa att de territoriella typindelningarna tillämpas och används på ett harmoniserat och öppet sätt på EU-nivå och i medlemsstaterna, och för det fjärde förtydliga villkor för delegering av befogenheter till kommissionen.

Bilagorna har även justerats vid flera tillfällen genom kommissionsförordningar. Den senaste uppdateringen antogs i november 2016 och gäller ändringar i den administrativa territoriella uppdelningen i flera medlemsstater. Den har varit tillämplig för överföring av statistik till kommissionen (Eurostat) sedan den 1 januari 2018.

MÅL

Regionala statistiska uppgifter är en hörnsten i unionens statistiska system. De utgör grunden för fastställandet av regionala indikatorer. Den regionala statistiken sammanställdes i början av 1970-talet med utgångspunkt i förhandlingar mellan medlemsstaternas nationella statistikkontor och Eurostat, EU:s statistikkontor.

Statistikanvändarna uttryckte ett allt större behov av harmonisering på EU-nivå för att få tillgång till jämförbara uppgifter för hela Europeiska unionen. För att göra det enklare att samla in, sprida och offentliggöra harmoniserad regional statistik har EU inrättat Nuts-nomenklaturen.

Den gemensamma rättsliga grund som på så vis har skapats genom förordning (EG) nr 1059/2003 kommer att säkerställa en stabil regional statistik över tiden.

STRUKTUR

Nuts-nomenklaturen delar upp medlemsstaternas ekonomiska territorium, som också innefattar deras territorium "extraregio". Detta utgörs av delar av det ekonomiska territoriet som inte kan hänföras till någon viss region: luftrummet, territorialvattnen och kontinentalsockeln, territoriella enklaver (ambassader, konsulat och militärbaser) samt naturresursfyndigheter på internationellt vatten som exploateras av inhemska enheter.

För att regionala statistiska uppgifter ska kunna jämföras krävs det även att de geografiska områdena är av befolkningsmässigt jämförbar storlek. Den politiska, administrativa och institutionella situationen i områdena måste också fastställas. Vid behov ska även icke-administrativa enheter återge ekonomiska, sociala, historiska, kulturella, geografiska eller miljömässiga förhållanden.

Nuts-nomenklaturen är hierarkiskt uppbyggd genom att den delar in varje medlemsstat i tre nivåer: Nuts 1, Nuts 2 och Nuts 3. Den andra och tredje nivån är underavdelningar till den första respektive andra nivån. En medlemsstat får besluta att utöka hierarkin med ytterligare nivåer genom att dela upp Nuts 3.

ARBETSSÄTT

A. Definitioner

Avgränsningen av territoriella enheter bygger på de befintliga administrativa enheterna i medlemsstaterna. Med administrativ enhet avses ett geografiskt område med en administrativ myndighet som har befogenhet att fatta administrativa eller strategiska beslut för detta område enligt medlemsstatens rättsliga och institutionella regler.

De befintliga administrativa enheter som används i den hierarkiska Nuts-nomenklaturen förtecknas i bilaga II till förordning (EG) nr 1059/2003. Nedan följer några exempel:

1. Nuts 1: gewesten/régions i Belgien; Länder i Tyskland; continente, Região dos Açores och Região da Madeira i Portugal; Scotland, Wales, Northern Ireland och Government Office Regions of England i Förenade kungariket.
2. Nuts 2: provincias/provinces i Belgien; comunidades y ciudades autónomas i Spanien; régions i Frankrike; Länder i Österrike.
3. Nuts 3: amtskommuner i Danmark; départements i Frankrike; län i Sverige; megyék i Ungern; kraje i Tjeckien; oblasti i Bulgarien.

Ett system med lokala administrativa enheter kompletterar Nuts-nomenklaturen. Dessa utgör byggstenarna i Nuts-områdena och består av städer och kommuner i Europeiska unionen. Inom varje medlemsstat delas Nuts 3 upp i ytterligare en eller två nivåer territoriella enheter genom de lokala administrativa enheterna. Dessutom används så kallade statistiska rutnät för att komplettera Nuts-klassificeringen och beräkna befolkningsbaserade territoriella typindelningar. Kommissionen (Eurostat) ska upprätthålla och, på den del av sin webbplats som är avsedd för detta, offentliggöra typindelningar på unionsnivå bestående av territoriella enheter på Nuts-nivå, lokal, administrativ nivå och rutnätsnivå.

B. Tröskelvärden

Vilken Nuts-nivå en administrativ enhet tillhör bestäms på grundval av demografiska tröskelvärden.

Nivå	Lägst	Högst
Nuts 1	3 miljoner	7 miljoner
Nuts 2	800 000	3 miljoner
Nuts 3	150 000	800 000

Om en medlemsstats totala invånarantal understiger det lägsta tröskelvärdet för en Nuts-nivå utgör medlemsstaten i fråga en territoriell enhet på denna nivå.

Om det i en medlemsstat inte finns någon administrativ enhet som är tillräckligt stor för en viss Nuts-nivå, ska denna nivå skapas genom sammanslagning av ett lämpligt antal mindre administrativa enheter som gränsar till varandra. De enheter som slagits samman på detta sätt kallas "icke-administrativa enheter".

C. Ändringar

Ändringar av Nuts-nomenklaturen ska antas under andra halvan av kalenderåret, dock inte oftare än vart tredje år. Om det sker en genomgripande omorganisation av en medlemsstats relevanta administrativa struktur får dock ändringar göras med kortare mellanrum. Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen om alla ändringar av administrativa enheter eller andra ändringar som kan komma att påverka Nuts-nomenklaturen (till exempel ändringar som kan påverka gränserna för Nuts 3-nivån).

Ändringar av små administrativa enheter påverkar Nuts-nomenklaturen, om de innebär en ändring av folkmängden på mer än en procent i de berörda territoriella Nuts 3-enheterna.

Nuts-nomenklaturen för icke-administrativa enheter i en medlemsstat får ändras om ändringen minskar standardavvikelsen uttryckt i folkmängd för samtliga territoriella enheter inom EU.

EUROPAPARLAMENTETS ROLL

I enlighet med sin roll att kontrollera ändringar av nomenklaturen som kommissionen föreslår har Europaparlamentet vid ett antal tillfällen framhållit att vissa aspekter, t.ex. behandlingen av mindre administrativa enheter, kräver särskild uppmärksamhet. Om man inrättar en Nuts-nivå för mindre administrativa enheter blir det möjligt att mer korrekt spegla de verkliga förhållandena och undvika skillnader, särskilt eftersom regionala enheter med mycket olika befolkningsstorlek är klassificerade på samma Nuts-nivå.

Vid de senaste ändringarna i samband med förordningen 2017 stödde parlamentet, i egenskap av medlagstiftare, kommissionens förslag att anta Nuts-förordningen (i enlighet med de territoriella typindelningar som fanns i den) i syfte att bemöta det tilltagande behovet av statistik över sammanhållning och territoriell utveckling.

Diána Haase
05/2019

